

Bevroren momenten

MET HAAR RUSSISCHE ROOTS HEEFT SVETLANA TARTAKOVSKA EEN VOORLIEFDE VOOR OUDE VOLKS VERHALEN EN MYSTIEK. MET DEZE SPECIFIEKE ACHTERGROND EN DOOR HAAR OBSERVERENDE HOUDING GEEFT ZE HAAR SCHILDERIJEN EEN EIGEN TOETS.

Svetlana Tartakovska

Jeugdijaren in Rusland en volwassen jaren in Nederland geven Svetlana Tartakovska naar eigen zeggen een dubbel perspectief op het leven. Ze beschouwt dit als bijzonder stimulerend en vruchtbaar voor haar artistieke leven. Bepaalde transculturele aspecten en de verschillende invloedsferen verscherpten haar blik.

Mens centraal

In haar schilderijen staat de mens centraal met emoties variërend van diepe melancholie tot grote vreugde. Toch registreert zij vaker melancholie dan vreugde. Svetlana is vooral gefascineerd door uitdrukkingen van het gelaat en van de handen. Ook gaat het haar vooral om de blik in de ogen, die de ingehouden emoties tijdens een bevroren moment verraad. Dat blijkt ook duidelijk uit het schilderij Alexej waarmee ze eind 2013 haar beursdebuut maakte op de PAN Amsterdam. Op

The curse, 2013
olieverf op linnen
110 x 75 cm

deze kunstbeurs was het monumentale schilderij een publiekstrekker.

Alexej Romanof

Svetlana nam voor dit schilderij als model een tienjarig jongetje dat ze langs het voetbalveld zag staan. Ze plaatste hem centraal in de compositie tegen een eenvoudige, donkere achtergrond in monochroom omber. Het lijkt een moment uit een filmdrama en het typeert de verhalende manier waarop Svetlana haar

voorstellingen vormgeeft. De bangelijke hoofdfiguur op dit historische schilderij verbeeldt de jongste zoon van de laatste tsaar Nicolai II, die met zijn gezin in het begin van de vorige eeuw door de Bolsjewieken werd omgebracht. Svetlana had al lang een beeld van dit vreselijke gebeuren in haar hoofd. Pas toen ze jaren later het jongetje op het voetbalveld zag, wist ze die aangrijpende geschiedenis in verf te verbeelden. Subliem is de manier waarop de kunstenaar een simpel gebaar weergeeft met een

Borte (Detail), 2014
drieluik olieverf op linnen
175 x 122 cm

grote zeggingskracht, zoals het optillen van zijn nachthemdje als teken van onschuld en onzekerheid. Het maakt hem kwetsbaar en het is het ontroerendste detail van dit ogenschijnlijk eenvoudige portret.

De vorstelijke gouden lijst past prachtig bij de hooggeplaatste tsarenzoon en contrasteert opmerkelijk met de nederigheid van het tafereel. De kenmerkende inventieve eenvoud van het tafereel maakte ondanks de rijk vergulde barokke lijst bij menige bezoeker emotie los.

Rijke erfenis

Svetlana is een jonge vrouw met een rijke erfenis van een oude cultuur, een heftige en soms wrede geschiedenis en een schat aan wereldberoemde schrijvers onder wie Dostojewski, Tolstoj en Lermontov. Ze is grootgebracht met de realistische en romantische kunst van Rus-

sische meesters als Repin, Kramskoj, Schischkin en Ajwazowskij. De sporen van de Russische kunstgeschiedenis in al haar klassieke en theatrale verschijningsvormen zijn in haar schilderijen duidelijk aanwezig. Op jonge leeftijd kreeg ze teken- en schilderles en werd ze onderwezen in de duistere verhalen, sprookjes, sagen en legenden van de Russische cultuur. Qua stijl, vorm en compositie sluit haar werk aan bij die traditie.

Actuele impressies

Daarnaast leiden actuele impressies zoals politieke, sociale en maatschappelijke thema's, die via de nieuwsberichten tot haar komen, haar bij de keuze van haar onderwerpen. We zien dat alles terug in haar palet, in het donkere kleurgebruik, het zwart als expressiemiddel, met hier en daar verfdruppers die als bloed en zweet onderdeel zijn van emotionele of melancholische voorstellingen over moord en doodslag, eenzaamheid, dreiging en demonen. En daar tussendoor verschijnen ineens enkele zelfportretten, een bleke, jonge vrouw met donkere ogen, opdoemend uit de schaduwen van haar inspiratiebronnen.

Niet alleen met een donker palet maar ook met een wit palet is ze in staat om sterke vormen te suggereren door wit in wit te schilderen, wolken wit waaruit menselijke figuren tevoorschijn komen. Als je in staat bent die twee uitersten te laten zien mag je jezelf een veelzijdig kunstenaar noemen.

Zorgvuldig

Svetlana zet haar schilderijen zorgvuldig op. Ze maakt regelmatig van tevoren gedetailleerde schetsen en kleine voorstudies in olieverf, vooral voor haar monumentale werken. Haar schilderij wordt gekenmerkt door een directe en rake toets. Typerend zijn de zichtbaarheid van de verfstreken met kleine details. Haar veelal bescheiden kleurenpalet toont een krachtige vertaling van licht- en donkertonen met veel wit- en grijswaarden. Moeiteloos combineert zij detaillistisch realisme en sfeervol impressionisme tot veelal grote aangrijpende portretten.

Een voorbeeld en een artistiek ijkpunt is het opmerkelijke schilderij *The curse*, een aangrijpend schilderij van een hoogstaande technische kwaliteit. Dat laat de beschouwer niet onberoerd. Het schilderij doet dit jaar mee aan de fameuze BP Award van de

Bruid, 2013,
olieverf op linnen
140 x 100 cm

National Portrait Gallery London. En in juni wordt bekend of het kunstwerk al dan niet genomineerd is voor een prijs.

The curse Met dit schilderij ging Tartakovska een schilderij kunstig dialoog aan met de geschiedenis van de wrede Russische tsaar Iwan de Verschrikkelijke, een toonbeeld van een krankzinnige machthebber. Hij vermoordde zijn eerste zes vrouwen. De geschiedenis verhaalt dat Iwan zijn zevende vrouw naar de kelder liet verbannen, waar zij zeker door de vrieskou zou bezwijken. In die kelder vervloekte zij hem en wenste hem dood wat in vervulling ging. Die heftige noodkreet is in het schilderij verbeeld.

De tsarina draagt een Russische bontmuts met een grote sierspeld. Om haar schouders heeft ze een koningsblauwe decoratieve Russische shawl, die aan de voorkant amandelvormig openstaat waardoor haar naaktheid is te zien. Met haar rechterhand houdt ze het afgehouwen hoofd van de tsaar omhoog als bewijs voor de dood van haar man en van haar overwinning. Het meest opmerkelijke is haar naar voren gestrekte hoofd en haar wijd opengesperde, schreeuwende mond. Met deze schreeuw is de kracht van een sterke opstandige vrouw verbeeld. De suggestie is zo sterk dat we haar bijna horen schreeuwen.

woman in black, 2014
olieverf op linnen
150 x 122 cm

Eerstvolgende data en
plaatsten waar haar
schilderijen te zien zijn:
Groepstentoonstelling in
Gasunie, Concorso 17
te Groningen van 15 juni
t/m 23 juli 2014

PAN Amsterdam
De eigentijdse beurs voor
kunst, antiek en design
Stand 33 Collectie Harms
Rolde, RAI Parkhal (hal 8) 23
- 30 november 2014

Tentoonstelling Hotel
Americain, Leidsekade 97
Amsterdam,
Opening 8 januari 2015 om
18.00 uur / tentoonstelling
duurt tot eind maart 2015

www.svetlanatartakovska.nl

Onderdrukte vrouwen

Svetlana wil onderdrukte vrouwen en meisjes een gezicht geven. De serie Bruid dient hier als voorbeeld. Het onderwerp is een jonge aanstaande bruid die als een ledenpop in een korset wordt geregen. Hiermee reflecteert de kunstenaar aan het gedwongen uithuwelijken van jonge meisjes in bepaalde culturen.

Wandtapijten

Dit jaar verwerkte ze voor het eerst beroemde wandtapijten in de achtergrond van haar schilderijen. De tapijten geven haar een creatieve impuls en zijn verwijzingen naar belangrijke en betekenisvolle verhalen uit vervlogen tijden. Ze tonen op de voorgrond een model en op de achtergrond schilderachtige figuren in type-

rende atmosferen. Het model staat of zit pontificaal voor de sfeervolle achtergrond en heeft hiermee thematisch een verbinding. Het is interessant dat de grandeur van de tapijten het geschilderde model in een extra verhaal plaatst en daardoor de kracht en inhoud van het schilderij versterkt. Vice versa stimuleert het model ons de achtergrond te bestuderen en zodoende de historie te vatten.

Borte, the Dzjengis Khan wife

Een recent drieluik over het meisje Borte en de militaire heerser Dzjengis Khan (1162-1227) heeft ook deze beeldopbouw van een figuur op de voorgrond en een tapijt op de achtergrond. Hier staat Borte centraal en niet de bloed vergietende veroveraar en stichter van

een groots Mongools Rijk. Zij is in vol ornaat de hoofdfiguur. Achter haar op het tapijt maakt Dzjengis Khan een knieval. Als je inzoomt op haar hoofd, geschilderd met echt goud en de plooien en vouwen van haar monochrome bruidskleed gaat je aandacht vanzelf naar haar ondoordringbare blik met een lichte twinkeling in haar ogen. Een niet te verwaarlozen extra dimensie toont zich in de psychologische benadering van haar werk. De geschiedenis, verbeeld op het tapijt, is een metafoor voor morele kwesties die Svetlana aan de kaak wil stellen, zoals kindermoord, het gedwongen huwelijk en andere onrechtvaardigheden. De tapijten leggen de nadruk op een verhalend realisme dat wisselend vermaakt, ontroert en vragen oproept. Je zou bijna kunnen zeggen dat de hedendaagse gebeurtenissen in de figuur van de geportretteerde versmelt met de historie.

Concluderend kun je stellen dat Svetlana door middel van de beeldopbouw in haar schilderijen bezig is met een zoektocht naar diep menselijke emoties. Mensen uit haar dagelijkse omgeving die ze tot haar model maakt transformeert zij tot figuren die deze emoties doorgeven. Het is haar doel de kijker te laten stilstaan om het 'bevroren moment' op zich te laten inwerken. Dit vraagt een publiek dat de zin en de broosheid van het bestaan herkent. Svetlana is een gedreven en een intelligente schilderes, een rijzende ster met een grote toekomst.

Alexej Romanof, 2013, olieverf op linnen (126 x 100 cm) met lijst 157 x 133 cm

Svetlana Tartakovska (1979) kwam dertien jaar geleden naar Nederland. Ze studeerde in 2013 af aan de Klassieke Academie voor Beeldende Kunst in Groningen. Vervolgens ging ze naar de Art Academy in Florence om zich in technisch opzicht te verbeteren. Kort daarna werd haar schilderij Demon geselecteerd voor het concours 'Figurativas 2013' in het Museu Europeu d'Art Modern in Barcelona. Aan het einde van dat jaar maakte zij haar beursdebuut op de kunstbeurs PAN.